

Mot.
1988/89
Fö12-13

Motion till riksdagen

1988/89:Fö12

av Göthe Knutson och Gullan Lindblad (båda m)
med anledning av prop. 1988/89:80 om verksamhet
och anslag för det militära försvaret m.m. under
budgetåret 1989/90

Försvarsministern föreslår i prop. 1988/89:80 (Särpropositionen om försvaret) att Bergslagens militärområde sammanslås med Östra militärområdet samt att motsvarande sammanslagning sker av civilområdena fr.o.m. den 1 juli 1991.

Vi anser att propositionen i detta avsnitt skall avslås och att frågan om totalförsvarets geografiska indelning bör hänskjutas till försvarskommittén. Ett beslut i frågan vid vårriksdagen vore enligt vår mening att i flera avseenden föregripa försvarskommitténs arbete.

Nuvarande säkerhetspolitiska och operativa inriktning av totalförsvaret innebär *i sina huvuddrag* sammanfattningsvis följande:

- Hela landet skall kunna försvaras.
- Anfall skall kunna mötas varifrån det än kommer.
- Strävan skall vara att möta angrepp vid gräns och kust och förhindra att angrifaren kan få fast fot på vårt territorium.
- Om angrifaren lyckas tränga in i landet skall ett effektivt och uthålligt motstånd kunna genomföras på djupet av varje del av landet.
- Särskild uppmärksamhet skall ägnas övre Norrland, Mellansverige inklusive Gotland och de södra delarna av Sverige.

Inriktningen är inte ny och har i princip varit gällande sedan 1960-talet. På dessa säkerhetspolitiska och operativa grunder tillkom nuvarande ledningsorganisation 1966, där de bärande principerna är följande:

- (1) Den regionala indelningen skall vara ändamålsenlig i olika tänkbara militärpolitiska lägen.
- (2) Den regionala ledningsorganisationen – de regionala chefernas uppgifter, stabernas storlek, lydnadsförhållanden, signalförbindelser – utformas i första hand med hänsyn till nuvarande militärpolitiska läge.
- (3) Organisationen skall utan omgång kunna anpassas efter de militärpolitiska förändringar som anses sannolika före eller i direkt anslutning till ett krigsutbrott.
- (4) Organisationen skall genom relativt enkla åtgärder (t.ex. förstärkning av vissa staber, ändring av vissa lydnadsförhållanden) kunna anpassas efter även andra militärpolitiska förändringar. Nya regionala staber skall dock icke behöva organiseras.

Principerna liksom indelningen och organisationen har prövats vid ett flertal tillfällen (1974 års försvarsledningsutredning, 1978 års försvarskommitté). Efter förslag från försvarskommittén förelades riksdagen i prop.

1981/82:102 förslag om indragning av Bergslagens militär- och civilområde. Riksdagen avslag förslaget 1982. Motiven var sammanfattningsvis att de beräknade besparingarna inte skulle motsvara de olägenheter som ett nedläggningsbeslut skulle medföra i bl.a. säkerhetspolitiskt och operativt avseende. Härtill anfördes bl.a. sysselsättningsskäl mot förslaget.

Mot. 1988/89
Fö12

Riskerna har ökat

Enligt 1987 års försvarsbeslut skall ökad uppmärksamhet ägnas vår förmåga att i fred, kris och under neutralitet hantera uppkommande situationer. Genom den militärtekniska utvecklingen har riskerna för ett anfall med kort förvarning ökat liksom svårigheterna att förutsäga var anfallet kommer. Detta ställer ökande krav på ledningsresurser särskilt i de prioriterade riktningarna vid gräns och kust.

Samtidigt innebär dock den tekniska utvecklingen att stridshandlingar tidigt kan träffa djupet av vårt territorium liksom att en minskande försvarsmakt ökar riskerna för att vi tidigt kan tvingas till avgörande strider på djupet.

Vikten av att ha gjort förberedelser för ett försvar på djupet och att kunna leda ett sådant tidigt har därför enligt vår mening också ökat. Enligt vår mening har också kraven på trovärdiga försvarsförberedelser och ledningsförmåga i alla riktningar ökat.

Grova uppskattningar

Den i propositionen föreslagna ledningsorganisationen innebär en i förhållande till den nuvarande organisation begränsad ekonomisk och personell besparing. De angivna värdena är grovt uppskattade i den utredning som legat till grund för förslaget. Besparingarna avses användas för att förstärka ledningsorganisationen tekniskt och personellt i prioriterade riktningar och att sätta upp ett antal nya fördelningsstaber redan i fred.

Vi har förståelse för nödvändigheten av att trots de ökade kraven utforma organisationen inom så snäva ekonomiska och personella ramar som möjligt.

Samtidigt leder enligt vår uppfattning det 5-milo/civo-alternativ som försvarsministern nu föreslår till en försämring totalt sett av såväl möjligheterna att genomföra förberedelser i fred som möjligheterna att utöva ledning i fred, kris, neutralitet och krig på hela djupet av den viktiga riktningen Mellersta Sverige. Svårigheterna blir inte minst inom den civila sidan av totalförsvaret svårhanterliga. Den föreslagna indelningen kan också uppfattas felaktigt av omvärlden i vad avser vår vilja och förmåga till försvarsförberedelser och ledning i alla riktningar.

Samma besparingar uppnås

Enligt vad vi inhämtat från underlaget till (arbetet i) generaldirektör Gunnar Nordbecks utredning torde det finnas möjligheter (lösningar, alternativ) att inom ramen för ett bibehållande av nuvarande ledningsstruktur uppnå minst *samma besparingar* som i försvarsministerns alternativ. En sådan lösning

skulle innebära att ledningsorganisationen förstärks i de tre inledningsvis prioriterade riktningarna – övre Norrland, östra Mellansverige och Sydsverige – och att detta åstadkoms genom en uttunning av ledningsorganisationen i de andra riktningarna liksom att flera rörliga ledningsdelar organiseras.

Frågan om totalförsvarets geografiska läge har enligt vår mening ett nära sammanhang med de frågor försvarskommittén har att arbeta med. Två sådana frågor som direkt berör och påverkar ledningsorganisationens framtida utformning (antal och typer av förband som skall ledas). Ett beslut av vårriksdagen i indelningsfrågan vore därför att föregripa försvarskommitténs arbete.

Studier av betydelse

Inom totalförsvaret pågår dessutom ett antal studier och utredningar som enligt vår mening har betydelse för totalförsvarets geografiska indelning. En sådan studie är ÖCB:s funktionsstudie som berör alla de civila funktionerna inom totalförsvaret. Studierna och utredningarna skall redovisas för regeringen den 1 juli 1989. Även i dessa frågor vore ett beslut av vårriksdagen i indelningsfrågan att föregripa studie- och utredningsresultatet.

Totalförsvarets framtida utveckling måste ses i ett sammanhang och är en fråga för den sittande försvarskommittén. Att ur detta sammanhang bryta ut frågan om totalförsvarets geografiska indelning för ett beslut av vårriksdagen är enligt vår mening olämpligt.

Vårt förslag

Vi föreslår med hänvisning till ovanstående

- att frågan om totalförsvarets geografiska indelning hänskjuts till försvarskommittén
- att kommittén därvid skall kunna pröva även andra lösningar än den nu föreslagna
- att kraven på att säkerställa förberedelser och ledning även på djupet av vårt territorium liksom förmågan att möta olika militärpolitiska utvecklingar särskilt skall beaktas.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen avslår prop. 1988/89:80 vad gäller förslag beträffande ny militärområdesindelning.

Stockholm den 16 mars 1989

Göthe Knutson (m)

Gullan Lindblad (m)